LVK Lietuvos verslo konfederacija

info@lvk.lt Jogailos g. 9. LT-01116 Vilnius lvk.lt

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui

2026 m. spalio 29 d., Nr. 26-177AR

DĖL DARBO KODEKSO PROJEKTO NR. XVP-1914

Susipažinę su Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos ir inovacijų komiteto 2026 m. spalio 28 d. išvada dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 27, 32 ir 165 straipsnių bei priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo VII-1 skyriumi įstatymo projekto Nr. XVP-1914, teikiame pastabas dėl kai kurių Seimo kanceliarijos Teisės departamento ir Lietuvos platformų darbuotojų profesinės sąjungos pasiūlymų, kuriems komitetas pritarė arba pritarė iš dalies.

Palankiai vertiname tai, kad papildomas komitetas, nagrinėdamas įstatymo projektą, atsižvelgė į Trišalėje taryboje pasiektus susitarimus ir daugeliu atvejų palaikė socialinių partnerių suderintas nuostatas. Vis dėlto manome, kad kai kurie siūlomi pakeitimai gali turėti esminės įtakos jau suderintam teisiniam reguliavimui, todėl juos būtina papildomai įvertinti.

Atkreipiame dėmesį, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtas įstatymo projektas yra ilgų institucijų ir socialinių partnerių diskusijų bei pasiekto kompromiso rezultatas. Sutarimas buvo pasiektas vertinant ne pavienes nuostatas, o bendrą siūlomo reguliavimo visumą, siekiant suderinti platformose dirbančių asmenų teisių apsaugą, teisinį aiškumą ir skaitmeninių platformų veiklos ypatumus.

Atsižvelgiant į tai, maloniai prašome pagrindinio komiteto išlaikyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtas ir Trišalėje taryboje suderintas nuostatas dėl darbo santykių prezumpcijos, užimtumo statuso pakeitimo įsigaliojimo ir žmogaus atliekamos automatizuotų veiksmų peržiūros, atsižvelgiant į toliau pateikiamus argumentus.

Atskirai norime atkreipti dėmesį į DK 110³ straipsnio 2 dalies 3 punkte įtvirtintą kriterijų (*„3) susitarti dėl paslaugos kainos ar turėti galimybę ją priimti ir atmesti be neigiamų pasekmių, taip pat susipažinti su esminėmis paslaugos teikimo sąlygomis (įkainis, konkretus adresas, vieta, atstumas, ir pan.) prieš paslaugos teikimą.“*).

Pakartotinai prašome pagrindinio komiteto išlaikyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtą šio kriterijaus formuluotę. Būtent ši nuostata buvo itin išsamiai ir ne kartą aptarta institucijų bei socialinių partnerių diskusijose, įvertinant skirtingus siūlymus ir jų praktines pasekmes. Galutinė jos redakcija yra ilgų derybų metu pasiekto kompromiso rezultatas, todėl jos keitimas iš esmės pakeistų sutartą darbo santykių prezumpcijos taikymo modelį.

Pabrėžiame, kad visas įstatymo projektas buvo derinamas kaip vientisas, tarpusavyje susijusių nuostatų reguliavimo modelis. Todėl keičiant vieną iš esminių jo elementų gali būti iškreipta bendra reguliavimo logika ir paneigta socialinių partnerių pasiekto susitarimo esmė. Atsižvelgdami į tai, prašome pagrindinio komiteto palaikyti Ekonomikos ir inovacijų komiteto poziciją ir nepritarti Lietuvos platformų darbuotojų profesinės sąjungos pasiūlymams keisti šio kriterijaus formuluotę.

1) **Dėl LRS Teisės departamento 10 ir 12 pastabų, kurioms pritarė Ekonomikos ir inovacijų komitetas**

Teisės departamento 10 pastaba nurodo: Projektu 3 straipsniu *Darbo kodekso 110³ straipsnio 1 dalies nuostatą siūlytina dėstyti kaip aiškią taisyklę* ir ją dėstyti, pvz., taip: „Tarp skaitmeninės platformos ir darbą platformoje atliekančio asmens yra darbo santykiai, kai faktinės aplinkybės atitinka darbo santykių požymius, nurodytus šio kodekso 32 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir šio straipsnio 2 dalyje."

Atitinkamai Teisės departamento 12 pastaba nurodo: Projektu 3 straipsniu pildomo Darbo kodekso 110³ straipsnio 3 dalyje *siūlytina atsisakyti perteklinių žodžių „preziumuojami darbo santykiai ir"*, nes nurodytų darbo santykių požymių buvimas yra pakankamas sutarčiai sudaryti.

Siūlome nepritarti šiems Teisės departamento siūlymams keisti DK 110³ straipsnio 1 dalį į kategorišką darbo santykių buvimo taisyklę ir iš 3 dalies išbraukti žodžius „preziumuojami darbo santykiai ir". Pritarus šioms pastaboms, naujos abiejų minimo straipsnio dalys paverčia šiuo metu nuginčijamą prezumpciją automatine darbo santykių klasifikacija. **Direktyvos (ES) 2024/2831 5 straipsnio 1 ir 2 dalys reikalauja nuginčijamos teisinės prezumpcijos, kuri palengvina užimtumo statuso nustatymą ir kurios paneigimo pareiga tenka platformai.** Siūlomi pakeitimai sukeltų neaiškumą, ar ši galimybė išlieka. Pats papildomas Ekonomikos ir inovacijų komitetas, vertindamas profesinės sąjungos 1 pasiūlymą, pažymi, kad specialieji kriterijai tik konkretizuoja pavaldumą ir nėra savarankiškas darbo santykių atsiradimo pagrindas. Galiausiai, DK 110³ straipsnio 3 dalyje esantis sakinys dėl įrodinėjimo naštos skaitmeninėms platformoms, turi prasmę tik tuo atveju, jei prezumpciją galima paneigti. Todėl siūlome išsaugoti ministerijos pasiūlytą prezumpcijos formuluotę.

2) **Dėl Teisės departamento 13 pastabos, kuriai pritarė Ekonomikos ir inovacijų komitetas (įskaitant profesinės sąjungos 4 pasiūlymą)**

Teisės departamento 13 pastaba: „Projektu 3 straipsniu pildomo Darbo kodekso 110³ straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad užimtumo statuso pakeitimas esant darbo ginčui įsigalioja nuo darbo ginčus nagrinėjančio organo sprendimo įsiteisėjimo. Svarstytina, ar atsižvelgiant į tai, kad tokie santykiai yra prasidėję prieš kreipimąsi dėl ginčo nagrinėjimo, bei į tai, kad nustačius nelegalų darbą privaloma pranešti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai apie nelegaliai dirbusio asmens priėmimą į darbą, nurodant darbo (nelegalaus) pradžią (Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 1 punktas), šioje dalyje neturėtų būti nustatyta, kad darbo santykių pradžia laikoma faktinė darbo skaitmeninėje platformoje pradžia."

Prašome nepritarti siūlymui išbraukti DK 110³ straipsnio 4 dalį ir išsaugoti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtą, Trišalėje taryboje suderintą nuostatą, pagal kurią užimtumo statuso pakeitimas įsigalioja nuo darbo sutarties sudarymo dienos, o kilus darbo ginčui – nuo darbo ginčus nagrinėjančio organo sprendimo įsiteisėjimo. Manome, kad šios specialiosios taisyklės atsisakymas sukeltų papildomą teisinį neapibrėžtumą dėl užimtumo statuso pakeitimo momento ir jo teisinių pasekmių, įskaitant galimus reikalavimus dėl darbo užmokesčio, atostogų apmokėjimo ir socialinio draudimo įmokų už ankstesnius laikotarpius.

Kartu pažymime, kad būtina atskirti naujos darbo santykių prezumpcijos taikymą nuo galimybės nustatyti anksčiau faktiškai egzistavusius darbo santykius. Pagal Direktyvos (ES) 2024/2831 5 straipsnio 6 dalį naujoji prezumpcija taikoma tik laikotarpiui nuo 2026 m. gruodžio 2 d., o ankstesnių laikotarpių teisiniai santykiai vertinami pagal tuo metu galiojusias teisės normas. Šį skirtumą savo išvadoje pripažįsta ir Ekonomikos ir inovacijų komitetas, vertindamas profesinės sąjungos 5 pasiūlymą.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad Trišalėje taryboje suderintos specialiosios nuostatos nereikėtų atsisakyti papildomai neįvertinus, kokias pasekmes tai sukeltų užimtumo statuso nustatymui ir teisiniam tikrumui.

3) **Dėl Platformų darbuotojų profesinės sąjungos 6 pasiūlymo, kuriam komitetas pritarė iš dalies**

Profesinė sąjunga siūlo atsisakyti galimybės skaitmeninėms platformoms ypatingais atvejais laikinai sustabdyti arba apriboti platformos darbuotojų paskyras: *skubiais rizikos ar saugumo atvejais (kai kyla tiesioginė grėsmė asmens saugumui, sveikatai, turtui ar skaitmeninės platformos veiklos teisėtumui), nustatytais pagal iš anksto skaitmeninės platformos apibrėžtus kriterijus, skaitmeninė platforma gali taikyti automatizuotus laikino paskyros apribojimo ar sustabdymo veiksmus, jeigu yra pagrįstų įtarimų dėl galimos žalos paslaugos gavėjams, kitiems darbą platformoje atliekantiems asmenims ar tretiesiems asmenims. Tokiais atvejais žmogaus atliekamos peržiūros reikalavimas laikomas įvykdytu, jei sprendimas peržiūrimas be nepagrįsto delsimo, bet ne vėliau kaip per 24 valandas, po automatizuoto veiksmo pritaikymo."*

Tuo tarpu komitetas, *nepritaria siūlymui visiškai uždrausti automatizuotą paskyrų ribojimą skubiais atvejais nes manytina, kad automatizuoti veiksmai būtini išimtinėmis situacijomis, kai kyla tiesioginė grėsmė saugumui, sveikatai, turtui ar platformos teisėtumui, siekiant nedelsiant apsaugoti vartotojus ir trečiuosius asmenis.* Tačiau siūlo *„atsisakyti paskutinio sakinio „Tokiais atvejais žmogaus atliekamos peržiūros reikalavimas laikomas įvykdytu, jei sprendimas peržiūrimas be nepagrįsto delsimo, bet ne vėliau kaip per 24 valandas, po automatizuoto veiksmo pritaikymo." ir taip išlaikant bendrą taisyklę dėl žmogaus dalyvavimo būtinumo*".

Siūlome nepritarti siūlymui iš DK 110^7 straipsnio 5 dalies išbraukti aukščiau minimą nuostatą dėl žmogaus atliekamos peržiūros be nepagrįsto delsimo, bet ne vėliau kaip per 24 valandas. Papildomas komitetas pripažįsta skubių automatizuotų saugos priemonių poreikį, tačiau **išbraukus šį sakinį liktų neaiški jų peržiūros tvarka ir terminas.** Tai atitinkamai sukurtų teisinio neapibrėžtumo situaciją ir atitinkamai galėtų sąlygoti daugiau kylančių ginčų bei neaiškumo priežiūros institucijoms. Siūlome išlaikyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtą redakciją, kartu užtikrinant Direktyvos 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą žmogaus sprendimo reikalavimą. Jei šiam reikalavimui įgyvendinti butų norima tikslinti tekstą, tokia redakcija pirmiausia turėtų būti iš naujo suderinta su socialiniais partneriais.

Apibendrindami prašome pagrindinio Socialinių reikalų ir darbo komiteto:

1. Išlaikyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtą DK 110^3 straipsnio 2 dalies 3 punkto formuluotę dėl kurios buvo pasiektas bendras socialinių partnerių kompromisas, ir nepritarti Lietuvos platformų darbuotojų profesinės sąjungos pasiūlymams ją keisti.
2. Nepritarti Seimo kanceliarijos Teisės departamento 10 ir 12 pastaboms ta apimtimi, kuria siūloma keisti Darbo kodekso 110^3 straipsnyje įtvirtintą nuginčijamą darbo santykių prezumpciją.
3. Išlaikyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtą Darbo kodekso 110^3 straipsnio 4 dalies nuostatą dėl užimtumo statuso pakeitimo įsigaliojimo.
4. Nepritarti siūlymui atsisakyti Darbo kodekso 110^7 straipsnio 5 dalyje nustatyto žmogaus atliekamos automatizuotų veiksmų peržiūros termino.

LVK Lietuvos verslo konfederacija

info@lvk.lt Jogailos g. 9. LT-01116 Vilnius lvk.lt

Dar kartą pabrėžiame, kad Trišalėje taryboje pasiektas susitarimas yra ilgų diskusijų ir tarpusavyje suderintų sprendimų rezultatas. Ypač svarbu išsaugoti sutartą 3 kriterijaus formuluotę, nes jos pakeitimas iš esmės keistų suderintą darbo santykių prezumpcijos taikymo modelį. Visas įstatymo projektas buvo derinamas kaip vientisas reguliavimo modelis, todėl atskirų jo nuostatų keitimas gali iškreipti bendrą reguliavimo logiką ir pasiekto kompromiso pusiausvyrą.

Atsižvelgdami į tai, prašome pagrindinio komiteto nuosekliai laikytis Trišalėje taryboje pasiekto susitarimo ir pritarti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktam projektui.

Pagarbiai

Generalinio direktoriaus pavaduotojas Emilis Ruželė

Originalas siunčiamas nebus. Akvilė Razumienė, el. p. akvile@lvk.lt, mob. +37060151897